

SITUATION

#284

JUNI 2021
ÅRGÅNG 26

PRIS: 60 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

S T H L M

Om natten

Det är mörkret som gör natten, som ger den sin särskilda dramaturgi och symbolik. Stockholmsnatten spelar sin roll både i verkligheten och på film, i sånger och i litteraturen. Den har genomlidits och betvingats, välsignats och fruktats. Natten är en annan tid än dagen, den bär ljusets hjärta.

Vi vill att fler ska få komma hem

För de flesta är ett hem så mycket mer än tak över huvudet. För andra är ett hem bara drömmen om ett tak. Verkligheten är den att närmare 33 000 människor i Sverige inte har en egen säng att sova i – än mindre en egen bostad. Det är ett stort misslyckande – alla har rätt till social trygghet.

SBAB stödjer Situation Sthlm på flera sätt i syfte att bidra till en bättre boendesituation för hemlösa och socialt utsatta människor.

Tack för att du också gör det!

SBAB!

INNEHÅLL

JUNI 2021

Lisa Ambjörn

Efter några år i London är hon tillbaka i sitt älskade Farsta. Hon är dubbelt aktuell. Serien *Sjukt* som går på SVT Play bygger på hennes livmoderhalscancerdiagnos. Och i höst kommer *Young Royals* på Netflix, en originalserie hon skrivit manus till.

ARBI SAHAKYAN

Sidan 12.

PRIVAT

Atusa Rezaei

I antologin *Att göra en stad i Stockholms urbana periferi* är hon en skribenterna. Hennes kapitel handlar om Husby. Och vikten av att de boende i området är inblandade i den förändringsprocess som ska ske i deras eget område.

Sidan 30.

Hemlösa och utsatta personer vaccineras

Fas 3 är inledd i vaccinationen i Stockholm och gruppen socialt utsatta personer och hemlösa människor är prioriterade. Riktade verksamheter erbjuder drop-in för att nå alla. Men en grupp riskerar att falla mellan stolarna.

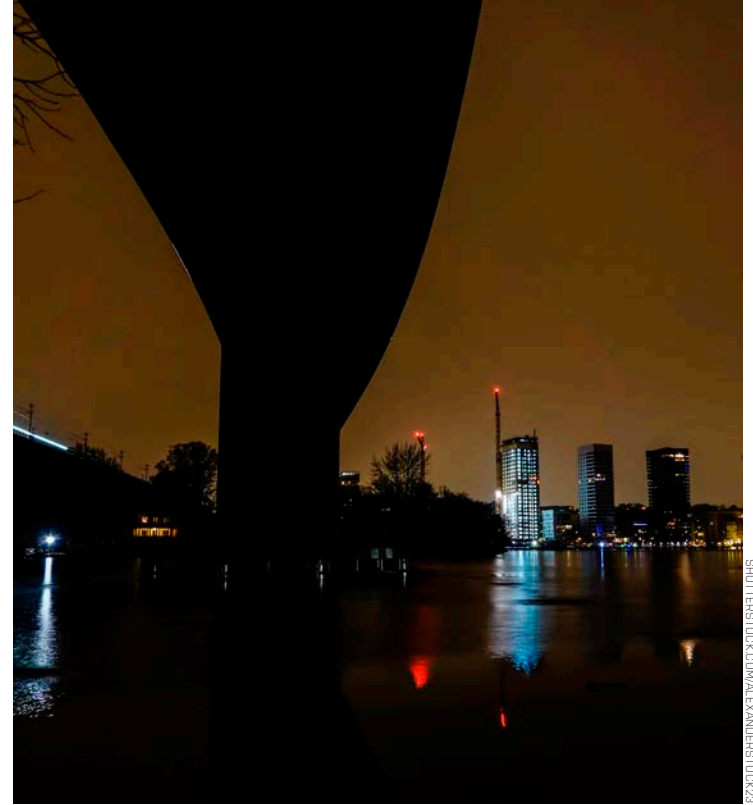

SHUTTERSTOCK.COM

Sidan 24.

Omslag #284

Istock.com
eugenesergeev

SHUTTERSTOCK.COM/AL EXANDERSTOIC23

"När solen sjunkit arton grader under horisonten når solljuset inte längre fram."

Stockholmsnatten spelar sin roll både i verkligheten och på film, i sånger och i litteraturen. Det är mörkret som gör natten, som ger den sin särskilda dramaturgi, energi och symbolik. Men vad gör natten med oss, mot oss och för oss?

Sidan 16.

ALLTID I SITUATION STHLM

9 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnär Jesper Waldersten.

10 Gata fram och tillbaka

Folkungagatan, Södermalm.

29 Korsord

Lös månadens kryss.

30 Svepet

Fagottister saknas i symfonin, skrivhjälp mot falska nyheter, rättelse från förra numret, med mera.

32 Dåtid Sthlm

Juni 2013.

GATUPLANET

5 Säljaren

Susanne Blomkvist.

14 Med egna ord

Säljarnas sidor – texter från gatan.

23 I gatuplanet

- Markku Ranta på T-centralen
- En grupp faller mellan stolarna
- 5 200 terapitimmar för unga vuxna i stan
- "Ser fram emot när alla fått sitt andra vaccin".

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Gerd Eriksson, gerd@situationsthlm.se, Maria Hagström, maria@situationsthlm.se (föräldradelig), **Art Director** Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Räckvidd 98 000 läsare (Orvesto konsument helår 2020) **Upplaga** 16 000 ex/mån (TS helår 2020) ISSN: 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION** VD Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-54595381 **Organisationsnummer** 556649-1071 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 255989-6 bg. 5774-9327 **SOCIAL VERKSAMHET** **Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingmar Olofsson, ingmari@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15 **Organisationsnummer** 8024 11-1497 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 28 19 18-3 bg. 5357-3259 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Catharina Persson, catharina.persson@mediakraft.se, 070-977 20 20 Robert Wallner, robert.wallner@mediakraft.se, 070-992 53 43 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 660 kronor **E-post** situationsthlm@flowyinfo.se **Tryck** V-TAB Vimmerby 2020 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

441 Tryck 428

Inte skepp men hoj.

Res helst inte med oss. Men om du inte kan hålla dig borta från skärgården, ta landvägen. Det finns flera platser med skärgårdskänsla som du kan nå från land. Några hittar du här: waxholmsbolaget.se/hoja

Vi ses när det här är över.

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidningssäljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skri-varverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positiv förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"På natten hjälper det ju nästan inte vilket lås man än har."
Susanne Blomkvist

Vad gör du med cykeln på natten?

– På natten hjälper det ju nästan inte vilket lås man än har... Då läser jag ihop den med några till och hoppas på det bästa. Och ser till att den sitter fast i nåt som inte går att bära med sig.

Hur länge har du haft cykeln?

– Ett halvår kanske. Men den har stått inne en del av tiden.

Cykeln underlättar min vardag, jag tar mig överallt fort och jag slipper utsättas för smitta. Jag har den en bit ifrån mig när jag säljer.

Susanne Blomkvist står oftast på Klarabergsgatan vid nedgången T-centralen och säljer, men kan även ses vid Saltsjöbanan vid Slussen och Systembolaget i Sickla ibland.

Situationist "Dela gärna våra inlägg så hjälper du andra att hitta säljare."

Låt *Situation Sthlms* säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

UR ARKIVET: #42, SEPTEMBER 2000

Lukas Moodysson är lite tveksam till om publiken kommer "hitta in" till kommande filmen *Tillsammans*, trendiga Stockholm är tämligen okänt i New York, skilda värdar intill varandra i Kista, SMS ökar explosionsartat i Europa och

Willie Nelson intervjuas i Roskilde.

Kön till försökslägenheter växer, socialbidragstagare tvingas arbeta gratis, bilder på fyra av *Situation Sthlms* säljare ställs ut på galleri i Mexico City och *The Cambridge Two* släpps efter 208 dagar. Och det planeras att startas upp gatutidningar i både Göteborg och Malmö.

Reportaget om Cash Converters följs upp.

Per Hagman ger ut novellsamlingen *Skugglegender*, *Bebisbio* på Sture, tunnelbanan fyller femtio år och utställningen *My Generation* på Kulturhuset.

Och 5 minuter med Strindbergspromenad-veteranen **Anita Persson**.

SAGT I SOCIALA MEDIER

INSTAGRAM @kajsawangel **Heja Nettan.** Glada människor är lättare att möta och sälja till.

INSTAGRAM @larsgoran.karlsson.7 **Köpt tidningen av henne flera gånger. Alltid så glad och trevlig mot sina kunder.**

FACEBOOK @Jessica Ivarsson **Otroligt viktig bok. Tack Johanna Bergström att du gav många av dessa barn en röst.**

INSTAGRAM @eivorlvarsson **Väntar med spänning tills min säljare i Jönköping får sina exemplar.**

@londonswede (via Instagram):

"Världen behöver fler människor som Stina Wolter."

Kommentar till valet av förra månadens omslagsperson.

Instagram: @situationsthlm

Facebook: Situation Sthlm

Twitter: @SituationSthlm1

Ledare

Om Stockholmsnatten

FÖR VAD SOM känns som några ljusår sedan, vill minnas att det var i slutet av 90-talet, gjorde *Situation Sthlms* redaktion – jag och en dåvarande redaktör – en studieresa till New York. Det fanns en gatutidning där då, jag tror den hette *Street News*, och Stockholm var hippt där och det fanns en del stockholmare som jobbade på Manhattan med lite tidstypisk coola saker – musik, mode, formgivning – som vi planerade att intervjua.

Plus att vi ville med egna ögon se det där omtalade skyltfönstret

till en klädbutik på en sidogata någonstans i Greenwich Village där det stod en gammal tv som visade *Stockholmsnatt* utan ljud på repeat hela dagarna.

Som ett coolt inslag, liksom.

Vi hälsade på hos gatutidningen, fick lite idéer, gjorde våra avtalade reportage med några olika stockholmare på Manhattan och åkte hem igen.

Jag kom att tänka på det där med filmen *Stockholmsnatt* i skyltfönstret under arbetet med reportaget om natten, vilken syn-

nerligen smalspårig berättelse om natten i Stockholm det var.

Och att den inte gjorde så starkt intryck, där på repeat i en gammal tv i ett skyltfönster på nedre Manhattan.

MÅNADENS GATA ÄR Folkungagatan, besökt nattetid den här gången, detsamma med personen vi stannade i ett gathörn det här numret. Han var ute och gick runt huset och tog en sista cigg innan han skulle sova.

Säljaren Markku Ranta

berättar om hur han satt och sov på T-centralen. Och Susanne Blomkvist berättar om sin cykel som det inte finns läs så det räcker till på natten.

Då så. Här kommer natten.

Ulf Stolt
chefredaktör & ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

BRILJANT

Glasblåsare

Martin Ehrensvärd som precis har tagit över Stockholms Glasbruk på Skansen.

SENASTE NIO ÅREN har jag bott i Silicon Valley eftersom mina föräldrar är IT-entreprenörer, jag kan en del om att koda och bygga hemsidor. Men det är glas som är min grej och jag utbildade mig till glasblåsare i high school och har sen varit runt på olika glashyttor i världen.

– Jag gjorde praktik här när jag var sexton år. Och i juli förra året köpte jag det tillsammans med min flickvän. Ägarna innan hade haft det inom familjen sen 30-talet.

– Det traditionella är att man laborerar med bubblor och färger i glas för variation, vi provar att lägga koppar, folie och plåt i för att se hur glaset betar sig med material som har andra egenskaper.

– Fåglar och älgar säljer bäst. Vi gör en ny variant av fågel med en italiensk teknik som heter filligran där man jobbar med glaspinnar i olika färger lager på lager.

– När jag praktiserade här som 16-åring lärde jag mig att göra små älgar. Men i USA ska allt vara större så jag blåste en älg där benen är separerade från varandra och likaså hornen. Den var 45 cm hög. Vi kan inte göra den stora älgen här än eftersom ugnarna är för små.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

HUVUDSTAN

10

meter högt är det nya utsiktstornet på Tornberget, som står på Stockholms läns högsta punkt – 111 meter över havet. Där spanade kvinnor, "tornsvalar", efter fientliga flyg under andra världskriget.

150

nya stolar monteras under juni månad på Biograf Reflexen i Kärrtorp. De ersätter stolarna som ärvdes från Folkets Hus vid Norra Bantorget på 1980-talet. Nya stolarna är av klassiskt snitt, har ett mörkrött tyg som heter "Wine" och trädetaljer i svartlackerad björk.

Convictus växlar upp sitt uppsökande

OMSORG Fem dagar i veckan kommer Convictus uppsökande cykel rulla utmed tre rutter som vid olika dagar stannar till vid Rosenlundsparken, Mariamottagningen, Bysistorget, Tanto, vid Pelarbacken vid moskén och på Gullmarsplan. De är ute mellan 10.00-14.00.

– Vi har ju lärt oss att se var målgruppen finns. Vi kör fem dagar i veckan till och med augusti, sedan tre dagar i veckan i september. Så vi är ute från 6 april till sista september.

Peter Majlöv har en Robocop-liknande 40-liters varmvattentank på ryggen. Bredvid honom portionerar Dino Haxhijaj pulverkaffe i muggar. På disken framför finns vitaminer, handsprit, kondomer, mackor i en låda bredvid, kaffe, saft och drickyoughurt. Och information om Convictus och annat de på plats kan hjälpa till med – låna telefon, få hjälp med bank-ID eller en mailadress.

JOHAN OLSSON

– Meningen är inte att bara ge ut mat. Men när de fått nåt i sig kan vi börja samtala och länka dem till socialtjänsten eller våra gatujurister eller hälsocentret eller andra verksamheter.

Vi kan följa med till socialtjänsten som stöd. Målet är att hjälpa utsatta människor med det de är i behov av, om de själva vill.

ULF STOLT

"Nu kan man äntligen se fram mot hösten och en förhoppningsvis publiköppen teater, med en mängd olika perspektiv på vår samtid från skiftande geografiska och sociala positioner." Mattias Andersson, teaterchef Dramaten.

Vällagat utanför stan

MAT *Not so white guide* vill bredda våra smaklökar och få oss att upptäcka matupplevelser som inte får den uppmärksamhet de förtjänar.

Den innehåller restauranger, småhak och gatukök som är dolda guldkorn och finns i nästa kvarter eller på andra sidan stan.

Stockholm har sex restauranger med i årets upplaga, kök med olika inriktning: persiskt och indiskt i Solna, kaukasiskt och kinesiskt i Hägersten och mat från Syrien i Rågsved. Till alla ställen kan

JULIA KARLSSON (OBERVA)

man ta sig med kollektivtrafik.

Not so white guide går att ladda ner gratis. Där presenteras också krögarna och deras tankar om maten.

GERD ERIKSSON

Koll på friskluft Sthlm

DIGITALT I appen "Luft Sthlm" kan du se prognosen för både luftföroreningar och björkpollen på alla gator i stan.

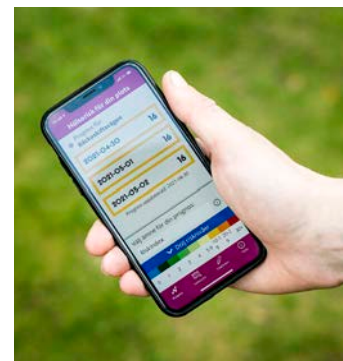
Med appen går det att se hur pollenhalterna förändrats senaste dagarna och veckorna och jämföra nivån på olika platser innan man går ut.

Appen är framtagen av Miljöförvaltningen i Stockholms stad. Förutom att appen ska underlätta vardagen för de personer som besväras av pollen och luftföroreningar, är det också ett sätt att lyfta fram frågan om god luftkvalitet i Stockholm.

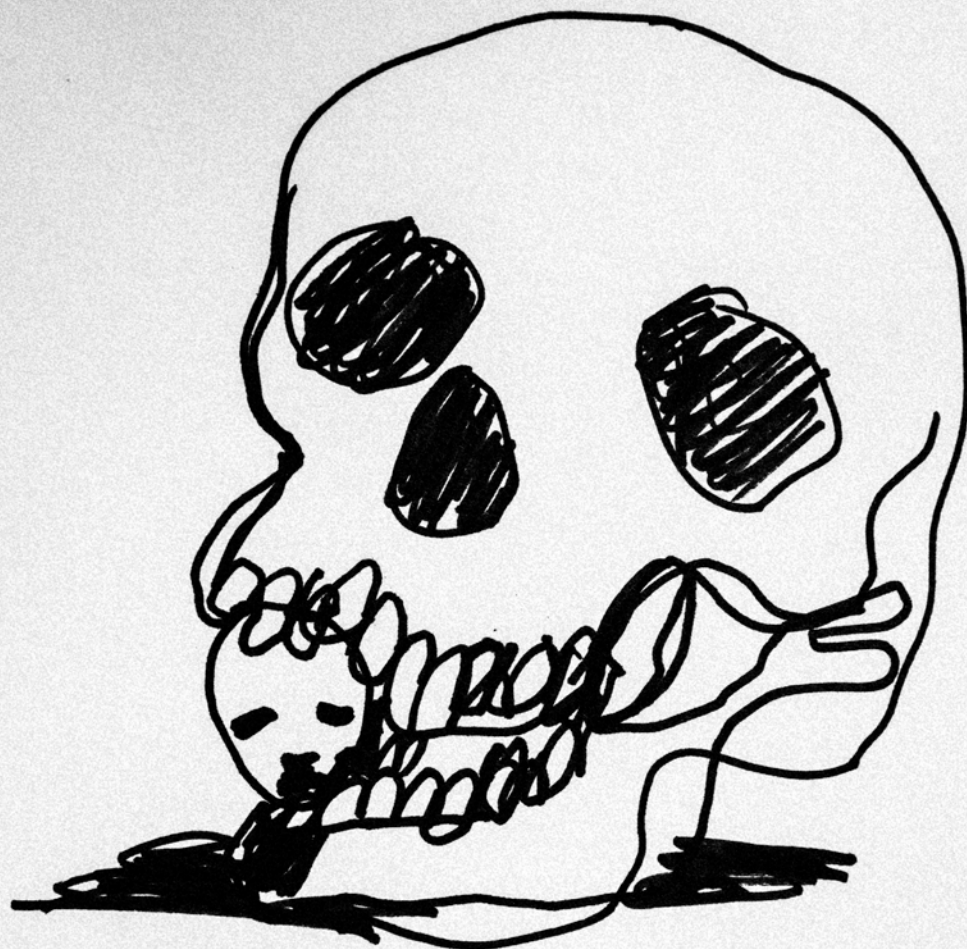
Informationen i "Luft Sthlm" bygger på en kombination av stadens

mätningar av luftföroreningar, väderdata från SMHI och pollenprognoser från Naturhistoriska riksmuseet.

GERD ERIKSSON

PRESSBILD

..
TÄNK PÅ ATT
HÅLLA HUVUDET
RÄTT I MUNNEN.

Folkungagatan 22.19-23-26

.....

Ett halvfyllt ölglas på ett elskåp, en Big Bag i en Big Bag, straffsparkar, doft från en kolgrill och varselklädda övergångsställemålare. Folkungagatan tar sig an natten med viss vana. **TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG**

PRECIS NÄR RÖDLJUSET i hörnet Renstiernas gata slår om till grönt, springer två unga tjejer och tre killar en bit bakom dem, snett genom korsningen och ner mot Tjärhovsplan: "Vi hinner, ta det lugnt". De saktar av. Ungefär i höjd med sjukhus- och tunnelbanebygget i Stigbergsparken syns skylten från busslinje 2 Norrtull som växer till sig i skärpa. "Det hinner bli rött innan bussen kommer fram, det är lugnt".

Det står ett halvfyllt ölglas på elskåpet utanför Big Ben.

Ett par kommer gående, båda tämligen berusade, och drar en kärra mellan sig på den norra trottoaren.

De stannar till vid uteserveringen till taco-restaurangen och hon tar av sin långärmade tröja, inte utan visst besvär, och lägger den i vagnen, sedan fortsätter de. Säger inte ett ord till varandra.

I garnaffären ber man kunderna, om de har möjlighet, att komma på vardagar, då väntetiden är kortare. I tobaksaffären skyltar man om jackpot på upp till 900 miljoner.

Det står en vit Big Bag med en mindre orange Big Bag inuti några meter från korsningen Nytorgsgatan.

VID BUSSHÅLLPLATSEN PÅ den norra trottoaren sitter det två personer

och röker. De har musik på, svensk hiphop av visst polisiärt intresse. En av dem reser sig och kollar in turlistan, sätter sig sedan igen: "Skit i det. Lyssna här".

Det ljungar till av en sirén, kort, från någon sidogata.

Vid kyrkan – de har en stor skylt där det står "Det finns hopp" – på andra sidan gatan står två hundägare och pratar, hundarna loja och tämligen oengagerade i slutet av varsitt koppel. Vid fasaden precis intill dem står en elscooter parkerad. En av hundarna snirklar lite kring mattes fötter, går sedan och lyfter snabbt på benet vid elscooters bakhjul, några

snabba stänk, sedan tillbaka kring mattes fötter.

Någon har vikt ihop en flyttkartong och lyckats mosa ner den i papperskorgen.

I hörnet Södermannagatan lyser det i alla fönster på andra och tredje våningen, släckt i alla fönster på fjärde och femte.

PÅ BOLLPLANEN BAKOM thaikiosken pågår någon form av straffsparkstävling – en står i mål, två som turas om att skjuta, byte vid räddning.

Det lyser i en blå byggarack uppställd utmed gatan, på trottoaren intill en trave bräder med spännband runt.

Kolgrillen har just stängt. Dörren på vid gavel, vag rökdoft över gatan. Entrémattorna skakas på trottoaren och läggs i en hög vid sidan av dörren med de städer av framför disken.

Buss 76 mot Norra Hammarbyhamnen stannar till vid Ica-butiken. Ingen kliver av. Ingen går på.

Två män i heldragna varselkläder bättrar på färgen på övergångsstället i korsningen Götgatan. De har en lastbil parkerad utanför McDonalds där påfyllning i färgtrågen sker.

Från tunnelmyningen i början av Folkungagatan kommer en taxi.

De hinner precis måla klart innan det slår om. 🚗

Hennes rosade serie *Sjukt* går på SVT Play och i sommar kommer Netflix-serien *Young Royals* där hon är huvudförfattare. Lisa Ambjörn har bott i London i många år, men landade på riktigt när hon flyttade hem till Farsta för sju år sedan. Och det var inte cancer som gjorde att hon återvände, det var livet i sig.

TEXT GERD ERIKSSON FOTO ARPI SAHAKYAN

ÅTER I FARSTA

Hon lämnade Farsta som 20-åring med känslan att hon kunde göra och bli precis vad hon ville.

Hon jobbade sig upp inom filmproduktion och det blev turer till både Kongo och Palestina i jobbet som filmklippare. Hon fick också diagnosen livmoderhalscancer, behandlades och friskförklarades.

Sedan återvände hon till Farsta.

– Vi har historier, berättelser och upplevelser som vi inte lämnar bakom oss vart vi än flyttar i världen. Även om man kan tro att det var min cancer som blev vändpunkten i mitt liv var det kanske inte så. Jag hade haft ett rätt tråkigt sista år i London innan jag blev sjuk. Vi vill gärna tro att det är stora händelser som får oss att bryta upp. I stället borde vi ha en acceptans för livets galenskap och våra överlevnadsstrategier.

Tv-serien *Sjukt* bygger på hennes upplevelse av att få livmoderhalscancer som väldigt ung. Om att överleva och om ångesten som följde efter att ha blivit friskförklarad – och allt däremellan.

En komedi om ett riktigt problem, vilket hon menar inte är så vanligt i Sverige. Hon har både skrattat och gråtit under arbetets gång och kallar det skattefinansierad terapi.

Sjukt utspelar sig till största delen i söderförorten Farsta. Lisa Ambjörn var med under inspelningen. Det var speciellt för henne att se skådespelare gestalta händelserna i hennes liv på gatan där hon bodde och på andra platser fyllda av minnen – i ett

Farsta som hon i dag älskar.

– Här finns ett tvärsnitt av Sverige. Det är fattiga och rika, konstnärer och arbetare och det är opretentiöst. Sen är det vackert med mycket natur och grönt inpå knuten, i London bodde jag i förorten Tower Hamlet i tre år, där var det mesta rätt grått.

ÄVEN OM MAN KAN TRO ATT DET VAR MIN CANCER SOM BLEV VÄNDPUNKTEN I MITT LIV VAR DET KANSKE INTE SÅ.

NÄR HON SKA slå ett slag för Farsta blir det gula kiosken som serverar vegansk Pad Thai och kulturcaféet vid biblioteket liksom militärbron i trä som går längs sjön Magelungen.

Är det nåt du saknar från London?

– Kulturlivet och spelningarna. Jag kan också sakna att inte kunna gå på samma café som Phoebe Waller-Bridge som gjort *Fleabag* och Michaela Coel som gjort *I will destroy you*. De är mina förebilder och de är kvar i England.

Sedan saknar hon att inte kunna äta

chips på tunnelbanan.

– Åter man en påse chips i tunnelbanan i London höjer ingen på ögonbrynen, här hemma är alla hälsofreaks och stirrar.

Netflix-debuten *Young Royals* görs på samma produktionsbolag som gjorde *Sjukt*. En ungdomsserie i internatskolemiljö.

– Det är ett drama som undersöker överklassens hederskultur och hur det är att växa upp med enorma privilegier, men även begränsade förväntningar. Om vi blir de vi vill bli eller de vi förväntas bli.

Hon är huvudförfattare, men har samarbetat med tre manusförfattare. Tillsammans skrev de som galningar i fem månader, det var ett helt annat tempo än att jobba med SVT.

Pernilla August har en av de bärande rollerna som drottning i serien, sedan är det unga skådespelare som är elever, många hittills okända.

– Jag var inte med och styrde i castingen, men jag ville ändå att det skulle vara nya ansikten med riktiga ungdomar. Såna som skulle kunna va min granne.

Hur känns det att den ska visas i 180 länder?

– Det känns otroligt mäktigt. Eftersom det framförallt är en universell berättelse om kärlek tror jag att den kommer att tilltala publiken i alla länder. 📺

LISA AMBJÖRN FÖDD: 1989 **FAMILJ:** Pojkvän och föräldrar på gångavstånd **BOR:** Gränsen mellan Farsta och Hökarängen **GÖR:** Manusförfattare **AKTUELLT:** Serien *Sjukt* på SVT Play och *Young Royals* som har premiär på Netflix i sommar. Den kan ses i 180 länder.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Boktips

Ett svar i 24 skärvor

Nina Burton

● Storheter som elementen, planeterna, människornas närvaro skildras i en fri poesi. Tiden binder inte orden. Poetens jag skymtar fram, vackert.

Mörka strömmar

Arnaldur Indridason

● En spännande deckare som utspelar sig på Island. Vi får följa en kvinnlig kriminalinspektör tillika mor i arbetet att få fast de skyldiga till det bestialiska mordet och försvinnande.

Oryx och Crake

Margaret Atwood

● Ett skräck scenario, naturkatastrofer, nya livsformer, medicinskt forskning. Kan det vara framtidens utopi? En fantasifull intellektuell berättelse där människans psyke naket visas upp under det högteknologiska ljusets kontrollerande sken. Styrda och styrande i ett fasansfullt mästerverk.

LO

Öppen fråga

● En öppen fråga till alla lagvrängare: måste man ha hjälm på huvudet om man åker sparkcykel?

DAGGE

Pöbeln

● Så stormade pöbeln Capitolium, med påkar i hand bröt dom sig in.

LO

Vad betyder Covid19?

● Det skulle vara kul att få veta vad det är för veckpanna som har döpt något som skrämmer skiten ur människor. Vad betyder COVID19? Varför har inte någon nämnt ordet pandemi när pesten drabbade jorden?

Undrar

DAGGE

ILLUSTRATION: LO

Hur kan man då tro

● Har du sett en man som går nedför Södergatan, sparkar trött på en tidning och skriker "Nej för satan", med ett leende på sina läppar, man kan aldrig tro att han deppar.

Hur kan man då tro att han ensam är när han runt om kvarteret svängt och tidningen slängt.

Han har gått genom denna stad hela natten utan att sina ögon någonsin ha stängt.

Hur kan man då tro att han lycklig är.

Han går här och letar efter en vän, som han vet att han dog för längesen, hur kan man då tro att han lycklig är.

MARKKU

FÖLJ OSS
PÅ INSTAGRAM

@situationsthlm

Att läka kriget

● Dubbla tretalet.

Åtta sidor blåst, krasande kaos.

Som en spricka genom hjärnan, parter som strider om utrymme, samvetskval, vädergudar.

Pressar händerna över örönen, försöker läka kriget, betvinga rösterna, lindra skadan.

Vattnet rinner tid bakom ljudbarriären, när tystnaden en sekund.

Ett ljuvligt ickekrav, bara en stund blir stormen till kav lugn vattenspegel.

LO

Månen, natten

● Så höjer sig månen som en skära mot skyn, beslöjar alla väsen i kvällen, får skuggorna att dansa på isen en stund. Tills nattens mörker slukar allt liv. Sänker sin tunga tystnad till dröm om en sipprande, iskallt knäppande dag att livligt bejaka till svar.

LO

UNSPASH / ANDREW HUGHES

Sura miner

● Man kan tro det är måndag alla veckans sju dagar.

När fredagen kommer så brukade alla vara på trevligt humör, efter en veckas slit på jobbet. Lite frihet på det, hela helgen lite ledigt. Men nu? Nu är det bara fnys...och sura miner, hela tiden. Jag tror att det är corona som har gjort allt det här, men herregud? Måste man vara sur för det?

Ok, om jag hade dött av det, så hade jag också varit sur! Men vi lever ju trots allt, då ska man väl vara glad, eller hur?

Alla har det jobbigt, inte bara alla andra, utan jag med. Så då tänker jag att man kan kosta på sig ett leende, vara glad för att man lever och har hälsan.

Tänk om jag hade stått och varit sur när jag säljer tidningar, hur många hade jag sålt då? Inga alls, men det blir ju lite roligt när jag står och skrattar åt mina egna skämt för att inga andra människor är glada.

Jag vill bara säga till alla – upp med hakan, ett smile kostar inget.

MAGDALENA 407

ISTOCKPHOTO.COM

Kvinnofridslinjen är en stödtelefon för dig som är utsatt för hot, våld eller sexuella övergrepp.

Ingen fråga är för liten

020-50 50 50
Kvinnofridslinjen

VILL DU VETA MER? BESÖK GÄRNA KVINNOFRIDSLINJEN.SE

Kvinnofridslinjen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset på uppdrag av regeringen.

Med gitarren

● En kväll bestämde några kompisar och jag att vi skulle hitta på nåt kul ihop. Så det var en av oss som är duktig på att spela gitarr och det är min dröm att lära mig alla ackord.

Fast det lär nog ta sin tid. Mikaela sjöng vackrast och jag försökte men min röst blev bara hes.

Vattnet låg så blankt och solen lyste upp där vi satt. Det var en kväll eller eftermiddag låter bättre för klockan var typ fem, några timmar var vi ute och vi bestämde att vi gör om det då jag lärt mej fler ackord. Gitarr är ett så fint instrument.

Då ska jag göra entré så då får vi verkligen se hur det går. Återkommer om några veckor igen. Jag ska öva så mycket jag bara kan.

LENA FREJ

UNSPLASH / FRANKIE HARBRACKT

Om natt

När solen sjunkit arton grader under horisonten är det mörk natt. Men i Stockholm är inte natten så mörk längre, inte så mörk som den en gång var. När Karin Boye skrev romanen *Astarte* 1931 var det första gången som den moderna, upplysta, befolkade Stockholmsnatten beskrevs i litteraturen. Sedan dess har natten spelat sin roll i både filmer, sånger och litteraturen. Den har genomlidits och betvingats, välsignats och fruktats. Natten är en annan tid än dagen, den bär ljuset hjärta. TEXT ULF STOLT

ten

ideräkningen, vår moderna tideräkning, tar sin början på natten.

En stjärna går upp på himlen, tre vise män följer den. Och en snickarson har via jungfrufödsel kommit till världen i en krubba i ett stall, då härbärgen var fullt vid föräldrarnas väg mot skattskrivningen.

Natten är per meteorologisk definition den tid på dygnet då solen befinner sig under horisonten på en viss ort eller plats. När solen sjunkit arton grader under horisonten når inte längre något solljus fram. Längden på natten – den tid det är mörkt – varierar beroende på vilken årstid det är och vid vilken latitud man befinner sig.

Längst och mörkast är polarnatten, den kan

pågå ett halvår.

Ljusast är storstadsnatten – den mörknar egentligen aldrig riktigt. Men så har det inte alltid varit.

Det är först 1929 man tar beslut om att lysa upp Stockholm mera nattetid, innan dess har staden varit tämligen nedsläckt på natten.

Karin Boyes debutroman *Astarte* från 1931 är första gången i den svenska litteraturen som natten, den nya och moderna storstadsnatten, gestaltas litterärt.

Romanen skrivs precis i skiftet mellan den gamla och nya natten i Stockholm.

Det är biografpalatsen och neonskyltarnas storhetstid, fasadbelysningen och de upplysta skyltfönstrens.

Året före anordnas Stockholmsutställningen, ►

där flera utställningsrum ägnas åt belysning och där begrepp som ljuskultur och ljusarkitektur lanseras som ett sätt att beskriva hur natten i den moderna staden ska utformas. Funktionalismen slår igenom, ny arkitektur och en ny bild av den moderna staden och människan etableras.

Johan Klingborg, forskare och doktorand i litteraturvetenskap, ägnar ett kapitel i sin kommande avhandling åt Karin Boyes *Astarte*.

– Romanen är en slags marxistisk analys i litterär form av det moderna konsumtionssamhället, det är i alla fall hennes ambition. Men samtidigt ser man att det elektriska ljuset börjar leta sig in i sättet som hon gestaltar det här konsumtionssamhället.

Han nämner en scen i boken vid S:t Eriksbron, en parallell till August Strindbergs inledningsscen i *Röda rummet*.

– Karaktärens blick styrs uppenbart av stadens olika ljus teknologier – mot ljusreklam, varuhuset PUB:s takstrålkastare som monterades samma år romanen kom, mot Kungstornets upplysta restauranger, mot biograf Palladium. Man kan se att hans blick styrs och att det uppstår en hierarki i blicken. Hon skildrar hur gatlyktor i vattnet bidrar en ström in mot centrum. Hans blick kommer in mot stadens centrum, följer gatlyktorernas riktning.

Vid ungefär samma tid som *Astarte* ges ut inleds också ett annat nattliv i Stockholm, ett mer utpräglat restaurang, bar och nattklubbsliv.

– Ett resultat av det elektriska ljuset blir att man börjar styra människors rörelsemönster, ger dem en möjlighet att röra sig i staden på ett friare sätt under flera av dygnets timmar. Men det sker också en disciplinering, att människor rör sig mot de upplysta skyltfönstren.

– Kvällen och natten blir nu ett påtagligare inslag i litteraturen, på grund av den radikalt förändrade stadsbilden beroende på allt ljus, all reklam, all skyltfönsterbelysning.

1933 subventionerar Stockholms Elverk bruket av elektricitet nattetid. Det blir billigare att lysa upp skyltfönster och ha ljus skyltar tända.

– Om Karin Boye är kritisk, så är flera

andra författare, bland andra Artur Lundkvist, mer bejakande till den nya stadsbilden om natten. Man ser det tydligt i litteraturen i början av trettioalet, alla de stora författarna då – Harry Martinson, Eyvind Johnson, Artur Lundkvist med flera – skriver om den moderna staden och natten. Erik Asklund skriver romanen *Fanfar med fem trumpeter* om jazzlivet kring Hornstull där staden och natten kommer in.

EN NY STOCKHOLMSNATT, ett nytt berättande om den nya, moderna natten.

Men – rent evolutionärt – är det alltså samma mänskliga hjärna som för flera miljoner år sedan, som nu ska hantera och försöka komma överens med det alltmer

SÖMNFORSKNING

Det pågår ett forskningsprojekt sedan 2019 där stressforskare vill ta reda på hur snabbt hjärnan går från sömn till vaket tillstånd.

Man har därför vänt sig till narkosläkare på olika intensivvårdsavdelningar i Stockholm. När de har nattjour kan de gå från sömn till att snabbt tvingas ta viktiga beslut under stark tidspress.

Läkarna som ingår i projektet sover med elektroder och väcks av en sköterska för att utföra vissa uppgifter. De testar bland annat impuls kontroll och hur man hanterar motsägelsefull information.

upplysta mörkret och det alltmer dygnet runt pågående storstadslivet.

Som sedan *Astarte* skrevs blivit allt ljusare, allt modernare och allt mer befolkat.

Krogarnas öppettider förlängs, först till 03.00, sedan till 05.00. Vilket gör att även andra näringsverksamheter – exempelvis jourbutiker, taxi och kollektivtrafiken – anpassar sig efter det och det utförs allt mera nattarbete.

Som människans hjärna egentligen inte är skapad för. Vi är konstruerade för att sova på natten, kroppen stänger ner, sömnhormonet melatonin utsöndras och det sker biologiska processer som reparerar oss under sömnen.

– Tänkte vi enbart på människans hälsa

så skulle vi inte ha nåt nattarbete. Men inget samhälle i dag fungerar ju om man ställer såna krav, därför har man accepterat att vissa verksamheter pågår nattetid, säger Göran Kecklund, professor och sömnforskare vid Stockholms universitet.

– Verksamheter som inte behöver pågå nattetid behöver ett tillstånd från Arbetsmiljöverket för att få utföras, så vi har sedan länge egentligen nån form av nattarbetsförbud. Men i dagsläget är man nog ganska liberal med det...

Den sömn man får på dagen är inte densamma som sömnen man får på natten, enligt hans forskning.

– Man kommer att sova sämre på dagen, dygnsrytmen ställer om vid sex på morgonen, man ska va vakna då, hjärnans varvtal ökar, ämnesomsättningen startar upp. När detta blir tillräckligt igångsatt blir det svårt att sova för de flesta.

– Man sover kortare. När man väl börjar sova finns det så stark biologi att man får djupsömn, men den blir avbruten i förtid.

Han tycker dock inte man ska överdriva riskerna med nattarbete, även om det är förenat med vissa risker.

– Man vet att de som jobbar mycket natt har lite större risk att drabbas av hjärtsjukdom, kan lättare få typ-2-diabetes, även vissa tumörsjukdomar. Det finns visst vetenskapligt stöd för det, men andra faktorer som livsstil och genetik spelar också in.

DET ÄR INGMAR Bergman som i filmen *Vargtimmen* från 1968 myntar begreppet.

I en förtext till filmen kan man läsa: "Vargtimmen är timmen mellan natt och gryning. Det är timmen då flesta människor dör, då sömnen är djupast, då mar- drömmarna är verkligast. Det är timmen då den sömnlöse jagas av sin svåraste ångest, då spöken och demoner är mäktigast".

Det finns en vetenskapligt bevisad koppling, man har funnit den när man studerat depressionssjukdom och bipolär sjukdom, mellan serotonin – signalsubstansen i hjärnan som påverkar vårt välmående – och melatonin, sömnhormonet: har man en påverkan på den ena substansen har man det oftast också på den andra.

Enligt överläkare David Eberhard, i dag verksamhetschef på Prima Maria Beroen-

Ett resultat av det elektriska ljuset blir att man börjar styra människors rörelsemönster, ger dem en möjlighet att röra sig i staden på ett friare sätt under flera av dygnets timmar.

deklirik, tidigare chef för Stockholms läns psykiatriska mottagningar i många år, finns det en påtaglig dygnsvariation ”när man talar om klassiskt depressionssjukdom”.

– Där är det påtagligt att man mår som sämst vid 3-4 på morgonen, att efternatten upplevs som värst.

Vissa kategorier av panik- och ångest-

syndrom kan utlösas av människor och folksamlingar, i det fallet är natten en bättre tid än dagen, då det går att undvika vissa situationer.

– Men en klassisk panikattack, med känslan av att hjärtat rusar, det kan man i princip få när som helst på dygnet.

Människor som söker psykiatrisk hjälp

akut vänder sig i regel till den psykiatriska vården mellan klockan 11 och 21. Vid tretiden på natten kan det förekomma att vissa väldigt svårt deprimerade människor söker hjälp.

Nattetid är det färre människor med olika psykostillstånd som söker psykiatrisk vård. ▶

- De kommer ofta in i sällskap med någon anhörig eller vän, någon följer med dem in som uppfattat att de behöver få vård och hjälp, och de personerna sover ju oftast på natten.

När Fredrik Ehrström, polis på Södermalm, förbereder sig för ett nattpass har han en annan förväntan på vad som kommer att ske än under dagen.

- Nätterna skiljer sig betydligt från dagarna. Det är fler inbrott på nätterna, även en viss ökning av våld i nära relationer. Det är främst det som skiljer. Nu under covid tycker vi att vi ser ett ökat intag av alkohol i hemmiljö, och därmed också en ökning av våld i nära relationer nattetid.

Han upplever inte att det sker fler självmord på natten.

- De jobb vi åker på på nätterna som handlar om psykisk ohälsa och missbruk tenderar dock att ta lite längre tid, då övriga myndigheter och organisationer är stängda. Det är på nätterna vi kan hamna i timslånga samtal med människor som mår dåligt, det finns inga andra än oss att tala med då.

- Det är färre överdoser nattetid som jag ser det. Fler olaga intrång, vi träffar på många hemlösa personer på nätter och tidiga morgnar som tagit sig in någonstans för att sova.

Situation Sthlms säljare Markku Ranta har sovit "både här och där genom åren". Han upplever inte mörkret och natten som otrygg i sig, det beror på var han befinner

SHUTTERSTOCK.COM/ANNA JOHANSSON

BROTT OM NATTEN

Tidpunkter på natten för brotten misshandel, hot, rån och inbrott i en studie från 2014 av Brå:

Misshandel: Både kvinnor och män är som mest utsatta mellan klockan 1 och 3 på natten, barn mest mellan 11 och 17.

Rån: Hälften av alla rån sker mellan klockan 22 och 06, flest sker klockan 3 på natten.

Inbrott: Färre än 2 % av alla inbrott i villa, lägenhet eller radhus inträffar efter klockan 23.

Hot: Sker oftast mellan klockan 15 och 23, färre än 1 % sker på natten.

sig och tillsammans med vem.

- Om jag har en polare med mig som snackar vid sidan om, så man vet man har någon man kan lita på. Det känns tryggt. Det är viktigt. Men jag känner mig ganska trygg i största allmänhet. Oftast beror det på vart man hamnar.

Senast hamnade han på T-centralen.

- Men det var inte där jag blev av med jackan, det var på Medis. Det är ett jävla ställe. Där blir man av med det mesta om man råkar äga nåt.

DET ÄR MÖRKRET som gör natten.

Som ger den sin särskilda dramaturgi, energi och symbolik – just avsaknaden av ljus och vad det innebär och vilka möjligheter som uppstår i det.

Filmen och musiken – och litteraturen som vi redan nämnt – använder ofta natten som både spelplats för särskilda delar av handlingen, för dramatisk effekt och som symbolik för gott och ont.

Från Stefan Jarls dokumentära *Mods*-trilogi via exempelvis gamla ungdomsfilmer som *Stockholmsnatt*, *G – som i gemenskap*, *Sökarna*, *Nattbuss 807*, *9 millimeter* och många andra, fram till Peter Grönlunds *Tjuvheder* och *Goliat*, bär just mörkret och natten fram särskilda delar av filmen och händelser i handlingen – ofta det råa, det våldsamma. Det otäcka.

Man använder också skymning, natt och gryning som yttre symbolik för den dramaturgiska bågen i berättelsen – tänk slutscenen i *G* när de lyckliga dyker i badet i gryningen, eller den nattliga, skrämmande och våldsamma uppgörelsen med Christer Korsbäck i *Tjuvheder*, och pappan i *Goliat* som inställer sig till fängelset på morgonen.

"Här kommer natten/kall och underbart lång/här kommer mörkret/dape dape dape da da da". "Här kommer natten" Från Pugh Rogefeldts debutskiva *Ja då ä dä* från 1969.

- Det är inte en kvällslåt, det är en nattlåt,

MÖRKERRÄDSLÅ

Cirka 90 procent av alla barn är mörkrädda, men de flesta växer ur sin mörkerrädsla – kallas också skotofobi eller nyktofobi – i tonåren.

Enligt en engelsk studie från 2012 vågade inte 40 procent gå omkring ensam hemma med ljuset släckt, 10 procent vågade inte gå på toaletten på natten på grund av mörkerrädsla.

Att vara rädd för mörkret är evolutionärt sett inte irrationellt – det höll våra förfäder vid liv, höll dem vaksamma och redo att försvara sig och fly.

den har liksom nåt uråldrigt i sig. I Sverige är det en extrem skillnad på natten, beroende på årstid. Sommarnatten är ju nåt ljusst och positivt i alla bemärkelser. Med "Här kommer natten" låter det som att han sjunger till november eller februari, det är som en tusenårig känsla han kanaliserar där, säger kulturjournalist Jan Gradvall.

Vissa typer av låtar, exempelvis punklåtar, anser han inte speglar natten.

– Natten är ju mer atmosfärisk, den drar ju mer mot jazzen. Den låter ju som natten, på nåt sätt. Den mest romantiska bilden är ju nån som sitter i en storstad i ett öppet fönster och lirar saxofon mitt i natten.

FÖR NÅGON MÅNAD sedan öppnade Bris sin telefon och chatlinje dygnet runt för barn upp till 18 år som behöver stöd och hjälp. Under den första månaden har kuratorerna på Bris haft 1 507 samtal mellan klockan 21 på kvällen och 6 på morgonen.

På kvällarna och nätterna har barns samtal tydligare handlat om ångest, självdestruktivitet och sitt eget dåliga mående. Samtal om självmordstankar har varit betydligt vanligare under natten.

Natten innebär särskild förutsättningar för barnen, har de märkt i samtalen. De strategier som kanske fungerar under dagen för att distrahera jobbiga känslor – lyssna på hög musik, promenera – är inte möjligt på natten. Och i många fall finns det inte någon vuxen att väcka och tala med om hur man mår.

Våld, övergrepp och kränkningar är annat barnen talar om på natten – både

sådant som hänt dem, men även sådant de bevittnat.

– Vi visste redan från början att barns stödbehov fanns även på natten. För barn som mår dåligt och som befinner sig i utsatta situationer blir natten en särskilt skörtid på dygnet, säger Magnus Jägerskog, generalsekreterare Bris.

För vuxna personer som behöver någon att tala med, kan man dygnet runt kopplas till jourhavande präst från 112. På dagen hänvisas till församlingarna, på natten bemannas linjen av präster från Svenska kyrkan. En av dem som svarar ibland är Maria Bergstrand.

– Ensamheten är stor på natten. Många vill be aftonbön tillsammans, andra jagas av skuldfrågor för olika saker man gjort tidigare i livet, eller har funderingar kring meningen med livet.

Ibland vill någon få en personlig bön läst över sig, om där man befinner sig i livet just då. Då pratar de först. Sedan läser hon en bön baserad på vad som framkommit.

– Vissa vill be barnbönen "Gud som haver", många vill höra välsignelsen: "Herren välsigne dig och bevara dig..."

Hon berättar om Skapelseberättelsen som både den kristna och judiska traditionen vilar i.

– Redan där står det ju att det var ett mörker och Gud skapade ljuset och skiljde dagen från natten. Det är det första som händer i Skapelseberättelsen, den rytmen med dagen och natten.

– Gud såg att ljuset blev gott, och han kallade ljuset dag och mörkret natt.

Både de onda och goda kan skyddas av natten, på gott och ont.

– Det finns ett Jesusord: "Djävulen kommer som en tjuv om natten". Det manar till vaksamhet, man kan aldrig känna sig lugn.

En kyrkklocka slår i Stockholmsnattens mörker. Fem slag. Jag tar det som ett tecken, viker ner datorskärmen och sätter punkt.

För dagen. Och för den här texten. Om natten. ☺

SHUTTERSTOCK/MANKI HOSLUND

VÅR GEMENSKAP

VÅR PASSION
VÅR HISTORIA
VÅR KULTUR

HAMMARBY
FOTBOLL

Stärkta i vår övertygelse och alltid starkast när det blåser. Trots ytterligare en säsong av väntan så sluter tusentals upp när det behövs som allra mest. Tillsammans är vi Hammarby, och det är en gemenskap som alltid står kvar.

#STÅRKVAR

I GATUPLANET

10

olika språk kan man numera ringa på för att boka sin vaccination mot covid-19. Det är svenska, engelska, arabiska, somaliska, finska, tigrinja, persiska, polska, ryska och spanska. Alla språk har eget telefonnummer. Öppettiderna är klockan 08-10 förutom för engelska, arabiska och svenska som har öppet för bokning klockan 08-19.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Tidningen är så intressant och du och alla säljare gör ett riktigt bra jobb. Det är något speciellt med att köpa en fysisk tidning."

"Trevligt att prata lite. Hoppas försäljningen går ok trots pandemin. Gillar att ni valt Stina W på omslaget."

"Tack så mycket för en läsvärd tidning. Ta hand om dig. Om inte förr, ses vi när nästa nummer kommer ut."

"Du har gett min dag innehåll och gjort mig glad. Härligt att se dig så pigg."

Svar förmedlas till respektive säljare.

GATUSLANG

"Åhman"

En väldigt nära släkting till den mer kända Ågren. Namnet fanns med på en publicerad ordlista i Situation Sthlm #40, sammanställd av före detta säljaren Kjell Sandin.

JOHAN OLSSON

Markku Ranta, spenderade den gångna natten med att sova på T-centralen. Det är inte första gången han har sin dygnsvila där. Sittande. För att inte avvisas av väktarna.

Hur går det till?

– Jag går in och sätter mig i stora hallen vid tiotiden på kvällen, där det finns bänkar. Man får halvsitta och sova. Om man lägger sig ner kommer vakterna. Man kan inte lyfta upp fötterna på bänkarna.

– Man blir väckt vid kvart

i två när de ska städa, då får man gå ut en sväng, kanske fyrtiofem minuter. Det finns en gångtunnel bredvid där med lite värme i man kan gå till då.

Hur blir sömnen?

– Jag sover ganska bra faktiskt. Har vant mig nu, men det var jobbigt i början.

Sover du på T-centralen ofta?

– Ja vars. När jag inte hittar nåt annat. Men är man varje natt vid T-centralen kanske vakterna tröttnar på en. Nu är det lugnt på T-centralen i alla fall, inte så mycket folk. Men det var stökigare innan corona.

ULF STOLT

Hemlösa och utsatta vaccineras

Riktade verksamheter vaccinerar drop-in

HEMLÖSA OCH SOCIALT utsatta människor är nu en prioriterad grupp i fas 3 av vaccinationerna mot covid-19.

Men det är en grupp som inte alltid är lätt att nå, många saknar både bank id och telefon med appar för att boka in sig för vaccination.

På Pelarbacken, en öppenvårds-mottagning för hemlösa människor, har man legat i startgroparna länge för att kunna vaccinera så fort deras patientgrupp blev aktuell. De har utbildat befintlig personal i hantering av vaccinet och det gäller att boka in alla som vill vaccinera sig för att kunna beställa rätt mängd vaccin.

– När de kommer till oss i andra ärenden passar vi på att informera om vaccinet och motivera dem att ta det, sen bokar vi in en tid för vaccination. Vi kör halvdagar just nu och vaccinerar runt 30 personer om dagen. De allra flesta är glada över

Maria Immala

att få vaccin och att kunna ta det här. Det känns jättebra att kunna erbjuda dem vaccin, säger Maria Immala, enhetschef på Pelarbacken.

Det finns drygt 7 000 personer som lever i hemlöshet i Stockholm, av dem beräknas cirka 1600 personer leva i akut hemlöshet. I sluttampen av fas 3 blev de alltså en av Region Stockholms prioriterade grupper eftersom de tillhör en riskgrupp med underliggande sjukdomar som Hepatit C, KOL, illa behandlad diabetes och högt blodtryck på grund av missbruk.

Dessutom vistas de i offentliga miljöer och har inget hem där de kan vara i karantän. Många av dem har

också nedsatt immunförsvar.

Maria Immala är glad över att de kan ge vaccinet och säger att de suttit i möten med Region Stockholm tillsammans med andra organisationer och verksamheter som har kunskap om hemlösa personer. Och hon påpekar vikten av att vara på plats där deras målgrupp finns och rör sig.

– Vi från Pelarbacken kommer inte att kunna ge vaccin på härbärgen eller i vår buss, däremot är vår

"En del är osäkra och rädda för biverkningarna, vi välkomnar dem tillbaka när de fattat sitt beslut."

Maria Schüttz, enhetschef på Sprututbytet.

förhoppning att Region Stockholm kan organisera så att man kan vara på plats på dagverksamheter för hemlösa personer framöver och ge vaccinet där också.

DEN SOM ÄR hemlös och listad på en annan vårdcentral kan ta sin vaccination där. Liksom på någon av Stockholms 14 vaccinationsmottagningar, om de lyckas boka in sig.

Även på Sprututbytet på St Görans ger man vaccinationer. Dit kommer runt 50 personer per dag på drop-in för att byta ut sprutor och kanyler eller träffa en läkare.

I samband med det får de nu också erbjudande om att få vaccination

Maria Schüttz

"Jag ser fram emot när alla fått sina två vaccinationer"

ROGER WEIJMAR, SÄLJARE på Situation Sthlm. Säljer i gången vid Centralstationen och på spår 11 och 12.

Hur fick du din första vaccination?

– Jag bokade själv via appen "Alltid Öppet", det var inga problem. Och jag har mobilt bank id, många andra jag snackat med vet inte hur det funkar. De kan inte använda Swish heller.

Var tog du ditt vaccin?

– I Filadelfiakyrkan vid St Eriksplan, det är en av Stockholms vanliga vaccinationsmottagningar, och det fanns hur många bås som helst lediga för vaccination.

Hur känns det nu?

– Det är skönt att ha fått första sprutan, jag får sms om när jag ska få tvåan. Andra jag snackat med som

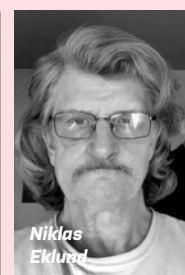
också säljer Situation Sthlm är glada över att få vaccinet, de vill ha det. Nu har vi levt med den här pandemin sen början av förra året, jag ser fram emot när alla fått sina två vaccinationer.

GERD ERIKSSON

En grupp som faller mellan stolarna

Brukarföreningen i Stockholm säger de att deras grupp på ungefär 1 500 personer faller mellan stolarna när det gäller vaccination mot covid-19, trots att de är en riskgrupp.

– De kan inte gå till Pelarbacken eftersom de inte är hemlösa och de vill inte gå till Sprututbytet för då behöver de registrera sig. Dess-

medicinskt ansvariga och påtalat problematiken. Fick Niklas Eklund bestämma skulle de som kommer till Brukarföreningen få

vaccin genom Fällan i Slakthusområdet som ligger granne med föreningens lokaler och som också är en av Stockholms 14 vaccinationsmottagningar.

Men utan legitimation behövs att någon annan bekräftar ens identitet.

– Förr kunde en socialassistent följa med och via fullmakt intyga vem personen är, men sånt gör de inte längre. Vi hoppas att vi som är fast anställda här på Brukarföreningen ska kunna få den rollen och gå med till Fällan här bredvid och intyga att det är rätt person.

GERD ERIKSSON

"Förr kunde en socialassistent följa med och via fullmakt intyga vem personen är, men sånt gör de inte längre."

utom saknar de både bank id och vanlig legitimation och kan inte gå till vaccinationscentralerna heller, säger Niklas Eklund, ordförande i föreningen.

Han säger att föreningen varit i kontakt med Region Stockholms

direkt utan att boka.

– Majoriteten vill inte ta det direkt utan vill tänka efter nån dag innan de kommer tillbaka och tar det. En del är osäkra och rädda för biverkningarna, vi välkomnar dem tillbaka när de fattat sitt beslut, säger Maria Schüttz, enhetschef på Sprututbytet.

Personalen försöker informera om att biverkningarna är mindre än vad eventuella verkningar av covid-19 kan vara och rekommenderar dem som kommer att ta vaccinet.

Och precis som på Pelarbacken försöker personalen på Sprututbytet på St Görans att hinna med vaccinationen parallellt med sin ordinarie verksamhet. Än så länge klarar de det.

– Vi är jättegglada att kunna vaccinera här hos oss. Många vill helst inte gå till andra vårdgivare och vissa har varken telefon eller bank id och tycker att det är svårt att boka tid på annat

håll. Just nu vaccinerar vi mellan 10 och 20 personer per dag och vi hoppas kunna öka det och även vaccinera på vår mottagning på Södermalm. Vi rekommenderar folk att komma på förmiddagarna så att det inte blir kö precis innan vi ska stänga.

GERD ERIKSSON

VACCINERING

.....
Patienter med psykisk ohälsa vaccineras till största delen på sina vårdcentraler.

Hemlösa vaccineras bland annat av Capio Hemlösa.

Patienter inom sprututbytesverksamheten vaccineras där.

Patienter inom läkemedelsassisterad rehabilitering vid opioidberoende(LARO) erbjuds vaccination på sin enhet.

5 200

terapitimmarna genomförde 1825 – Terapicenter för unga vuxna under 2020 och de mötte runt 150 unga vuxna i veckan. I sin årsrapport skriver de att unga vuxnas psykiska ohälsa fortsätter att öka och att de som mådde dåligt innan pandemin upplevde en förvärrad problematik under förra året. De påpekar också att bristen på tillgänglig terapi för unga vuxna fortfarande är stor.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-54595394

ZBK

AL
ATRIUM LJUNGBERG

BRANDKONTORET
Förädlings- och fastighetsförvaltning

Abaton
PRODUKTION AB

ASSA ABLOY

Brunnberg & forshed

Acne 艾可尼

Autoexperten

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BF

adda
Ett företag inom SKR

ARVET

BYGGNADS

advokatfirman sallnäs

Capio Geriatrik

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

Capio Psykiatri

ADVOKATBYRÅN
Thomas Bodström

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

CEDERQUIST

afa
FÖRSÄKRING

BESQAB

CERTE REVISION

Akademikerförbundet SSR

BENGT DAHLGREN

CHINA TEATERN

Akademikernas a-kassa

bergkrantzarkitekter

ALLBA

BOLIDEN

COWI

ANDERS BODIN
FASTIGHETER

Bonnier Fastigheter

DANVIKSHEM

apoteket

BOBY
BOTKYRKABYGGEN

DE BASSO
ADVOKATFIRMAN DE BASSO

dina
Dina Försäkringar

HAMMER & HANBORG

DYBECK BYGG

HANSA PROJEKT

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

HEBA
FASTIGHETS AB

iiiriis
utvecklingscenter

EM
EINAR MATSSON

Hertz

IT-UNDERHÅLL
IT STOCKHOLM AB

Ersta diakoni

Hedström & Taube | gruppen

FAMILJEBOSTÄDER

FB

inResonance
Always in Tune

FF Profilreklam AB

FF

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

investor

FCG

HMXW arkitekter

Flinks JÄRN

hiQ

JANKE
WIKHOLM

FLOWY

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsfokus

JM

JÖRGENSENS RÖR AB

Kamasa-TOOLS

IKANO Bostad Kommunal.

INDUSTRI VÄRDEN

Indutrade Industrial Components KPA

inplenion. KSF KONSUMENT FÖRENINGEN STOCKHOLM

HAMMARBY IF

KUNGSLEDEN

NYFORS

RETURPACK
pantamera.nu

SKEPPSBRON
SKATT
TAXAND

SVENSKT NÄRINGSLIV
COOPERATION OF SWEDISH ENTERPRISES

yoomi
En pålitlig IT-partner

LENNART ERICSSON
FASTIGHETER AB

nytida

Riksbyggen
Rum för hela livet

SKB
Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

Swegon

YTTEC
SLIPAR LAGAR BETONGGOLV

Liberalerna

OSCARS
TEATERN

RIVNERS
EN DEL AV LOTUS

SKÅVSJÖHOLM
konferens & möten

SYSTEM
BOLAGET

Liljevalchs

PALMÉR
REDOVISNING AB

rubino
REKRYTERING

SPARTOI AB

TL
TL BYGG

LIME TRAVEL
- SINCE 1995 -

Parkman
Det personliga parkeringsbolaget

SAHRA

Spoon
it's a content agency

Trona
Patentrådgivning AB

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

perido

SAMTRANS

sg
Sportsground

TURLOCKS
MÅLERI

LO

playground

Sandart&Partners

STADSSTYRELSEN
STORSTOCKHOLM

TYRÉNS

m3|BYGG

precio
fishbone

SBAB!

Stavdal

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

M Ekholms
konsulttjänst AB

preem

SECURITAS

Stockholmshem

V

Mekonomen

prima
gruppen

seko
SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFAKET

STOCKHOLM
RELINING
Ärvt skåmskar utan ständigt

wärmex

MEMFIS

Development

SHIS Bostäder

SVALNER
Komplett skatterådgivning

Wallenberg Foundations AB

Mgruppen
SVENSKA MANAGEMENTGRIPPEN

PROLEGIA
Trygghet vid säkerhetsprövning och rekrytering

SIGNALISTEN

SVEASKOG

WALLENIUS
MARINE

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLNING

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

WALLENSTAM

MO

row
bowl
HÖRÖRND
HÖRÖRND

skandia:
fastigheter

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

WENANDERS

Nordins Svets AB
BO NORDIN AB

RAMBOLL

SKANDINAVISKA
MÄNNISKORÄTTIS
-JURISTERNÄ

Svenska kyrkan
VÄSTERMALMS FÖRSAMLING

WÄSTBYGG
våra hem

norrenergi

RAMIRENT

Skarpnäck
Gården
H-huset

SB
Svenska Bostäder

ZURICH

Gå på upptäcktsfärd i Stockholms kyrkor

Stockholms stifts kyrkor rymmer historia från tidig medeltid ända in i 2000-talet. I sommar kan du återupptäcka den. Från innerstadens tempel, via förorternas moderna kyrkorum ut till skärgårdens kapell.

Visste du att över hälften av Stockholms stift cirka 200 kyrkor är byggda på 1900- och 2000-talen?

Ofta ritade av sin tids främsta arkitekter med konstnärliga utsmyckningar av framstående konstnärer. Tillsammans vittnar kyrkorna om skiftande ideal under århundraden av kristendomens historia.

Kyrkorna är invigda platser för tillbedjan och an-

dakt, rum för gudstjänst och gemenskap. Många människor tycker om att gå in i kyrkorummet för att sitta i stillhet, tända ett ljus eller beundra konstverk och inredning. Den rofyllda atmosfären gör gott i själen och kyrkan är ett rum öppet för alla.

I sommar kan du passa på att se många av dem. Varför inte bli en kyrkvandrare och se hur många av kyrkorna du hinner besöka? Jämföra de äldre med de nyare. Vilka tycker du bäst om?

Till din hjälp finns mobilappen **KYRKGUIDEN**. Med telefonen i handen kan du se vilka kyrkor som finns i närheten och vad som är på gång där.

Svenska kyrkan

FOTO: MAGNUS ARONSON

"Från tåget skymtar vi röken, men vi kände aldrig nån lukt." – Första raden i låten "Farsot" av Stockholmstrion Stilla Havet.

"Fagottister kommer ha att göra i framtiden."

Helena Wessman

MUSIK Det är brist på unga som vill spela fagott.

Blir inte återväxten bättre kan det på sikt bli kris för både Kungliga Filharmonikerna i Stockholm och amatörorkestrar. Det blir också en betydligt smalare repertoar.

– Saknas det fagottister i en orkester kan man inte spela vissa stycken eller verk. Det går inte att bara ta bort ett instrument ur ett verk, säger Helena Wessman, rektor på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Hon säger att det är en brist över lag på de som vill spela fagott och andra blåsinstrument. Det saknas

PIKABAY / LIBERIS HÖRSKA

Helena Wessman Pressbild

lärare i kulturskolorna som kan lära ut fagott, vilket i sin tur leder till att unga i dag inte kommer i kontakt med det stora träblåsinstrumentet.

Fagotten har, enligt Helena Wessman, en klang som är makalös. Det går att spela både starkt och svagt med den och det är ett instrument som är roligt att spela. Ibland

kallas den orkestrens clown.

Helena Wessman säger att läget är bekymmersamt och att musiklivet nu samverkar genom att starta olika projekt för att ta reda på varför fagotten och andra blåsinstrument hamnat på efterkälken. Men en sak är dock säker.

– Den som väljer att satsa på fagott kommer ha mycket att göra i framtiden.

GERD ERIKSSON

Skrivhjälp mot falska nyheter

FORSKNING Stiftelsen Natur & Kultur finansierar två redaktörer på tidningen Forskning & Framsteg. En inom naturvetenskap och en inom samhällsvetenskap och humaniora.

Deras roll är att söka upp forskare vid svenska lärosäten och ge råd och utbildning om hur man skriver för att

nå ut med sina vetenskapliga resultat till en större publik och genom det också motverka spridningen av falska nyheter.

– Utmaningen med falska nyheter gör att forskarna själva behöver höras och synas mer. Genom att göra deras röster mer tillgängliga vill vi

fördjupa samhällsdebatten och stärka demokratin, säger Per Almgren, vd på Natur & Kultur.

På Forskning & Framsteg menar man att vetenskapssamhällets röst är en självklar del av det offentliga samtalet i en levande demokrati.

GERD ERIKSSON

RÄTTELSE:

I förra numrets intervju med Johanna Bergström på utrymmet här intill, med anledning av hennes bok om familjehemsplacering, angav vi dessvärre fel

boktitel i texten. Boken hon skrivit har titeln *Utan mig har hon ingen*, utgiven 21 april av Verbal förlag.

Vi ber härmed författare och förlag om ursäkt för den felaktiga publiceringen.

Ulf Stolt, chefredaktör och ansvarig utgivare Situation Sthlm.

Värt att kolla upp:

Än går det vågor

David Ritschard

LÅT Realism och bredbrättad musikalitet från ett långt ifrån uppgivet östra Södermalm, i en ömsint och pedal-steel-glitrande duett med Frida Hyvönen.

Bänkrader

POESI Nitio minuter plus tillägg med orimlad poesi på ämnet fotboll, med viss grönvit anstrykning på hemmatröjan.

Stockholm förr

YOUTUBE Finns ett antal klipp från vardagen i Stockholm vid förra sekelskiftet, där man dragit ner hastigheten på gamla journalfilmer från den tiden. Ibland även kolorerat.

FÖLJ OSS PÅ INSTAGRAM

@situationsthlm

DÅTID STHLM

JUNI 2013

16 744 LÖPARE STARTAR i årets Stockholm Marathon, 15 680 fullföljer, det högsta antalet någonsin. De äter 43 000 bananer och dricker 720 000 muggar med sportdryck och vatten utmed banan. Vinner gör Shumi Gerbaba Eticha från Etiopien på tiden 2.16.13.

Kiss spelar på Friends Arena.

Under polisens vapenamnsti 1 mars till 31 maj fick Stockholmspolisens in en revolver av kaliber .357 magnum, samma kaliber som Palmevapnet. Vapnet ska provskjutas.

Stor trafikpåverkan i stan när Prinsessan Madeleine och Chris O'Neill gifter sig – Centralbron och Västerbron spärras av, Skeppsbron, Norrbro och Vasabron stängs av eller avgränsas. Vid Slussen och Tegelbacken tvingas trafiken vända.

Regeringen vill att Diskrimineringsombudsmannen ska flytta och ligga i antingen Tensta eller Rinkeby, för att lyfta utsatta stadsdelar. Stockholm stad har även beslutat att flytta flera förvaltningar till ytterstaden, cirka 1 500 jobb påverkas.

Enligt HSB och Riksbyggen riskerar bostadsbristen i Stockholm att på 20 års tid hämma tillväxten i regionen med uppskattningsvis 660 miljarder.

Polisen noterar att studentfesterna är lugnare och att ungdomar dricker mindre alkohol, vilket får en positiv effekt på antalet våldsbrott i samband med studentfester – för sju år sedan anmäldes 250 våldsbrott i samband med studentfester, i år är det färre än 30.

Shumi Gerbaba Eticha (nummer 1) från Etiopien vinner Stockholm Marathon på tiden 2.16.13.

EXPLOSIONSARTAT UTBROTT AV

gonorré. Enligt Smittskyddsinstitutet står Stockholm för 59 procent av alla fall i Sverige. Förra året rapporterades 1 098 fall av gonorré.

Bloomsday firas på Rönnells antikvariat med utgivningen av Erik Anderssons nyöversättning av James Joyce *Ulysses* som ljudbok, inläst av Reine Brynolfsson – 40 timmar prosa på 32 cd-skivor eller som mp3.

Fem av de ungdomar som åtalats för grov våldtäkt efter en gruppvåldtäkt i Tensta, fälls av tingsrätten. En sjätte person åtalas för försök till grov våldtäkt.

Frida Wallberg knockas i åttonde ronden av Diana Prazak i VM-matchen på Stockholm Waterfront. Hon förs medvetslös till Karolinska sjukhuset, efter att ha segnat ner i sin egen ringhörna efter att domaren brutit matchen efter den andra nedslagningen.

Personalbrist på Stockholms sjukhus. Vårdplatser stängs ner.

Dag Vag hyllar bortgångne Stig Vig på Södra Teaterns terrass.

FÖRSLAG ATT HÖJA MAXTAXAN I TRÄNGSELSKATTEN TILL 30 KRONOR.

Spotify växer. Enbart i Stockholm ska bolaget anställa cirka 200 personer – innan året är slut ska 600 personer jobba på Spotifys kontor i Stockholm.

Citypolisen tror att de "oförklarliga" lägenhetsinbrott som skett i Stockholm utförts med så kallad låsslunga – inbrottsjuvarna öppnar låsvreden på dörrarna genom brevinkastet.

VAR TREDJE BILIST sms:ar under bilkörning.

Tunnelbanans röda linje spräcker regelbundet sin passagerarkapacitet, vissa morgnar är beläggningen 111 procent mellan Slussen och Gamla stan.

Branden på restaurang Victoria i Kungsträdgården var anlagd.

Hammarby möter Ängelholm på Söderstadion i den sista matchen

som spelas på arenan. Det hålls en tyst minut efter slutsignalen till Söderstadions ära.

Förslag att höja maxtaxan i trängselskatten till 30 kronor.

Sedan starten i april – 32 killar och två tjejer och 25 personer på väntelista till de sociala insatsgrupperna på Järvafältet, riktade till gruppen livsstilskriminella mellan 19-29 i Rinkeby och Tensta.

Avgiften för att få tillbaka sin flyttade, felparkerade bil från uppställningsplatsen i Spånga, höjs från 903 kronor till 1 580 kronor. Trafikkontoret flyttar cirka 4 000 felparkerade bilar per år.

Visningen börjar av de 25 000 föremålen i Abba-auktionen på Stockholms auktionsverk senare i sommar.

ULF STOLT

JUNI

1874 Grand Hotel på Blasieholmen invigs. Efter Stockholmsutställningen 1866 behövdes ett lyxhotell i stan för att kunna ta emot internationella gäster.

1998 Författaren och Stockholms-skildraren Per Anders Fogelström – han levde nästan hela sitt liv på Södermalm – avlider efter en kort tids sjukdom.

2010 Kronprinsessan Victoria och Daniel Westling gifter sig i Storkyrkan. Han ges titeln prins, får namntillägget Bernadotte och blir hertig av Västergötland.

Söderstadion

HISTORIK

I den 85:e matchminuten sköt Hammarbys Kennedy Bakircioglu in en frispark i den sista, oavgjorda matchen mot Ängelholm 23 juni 2013 – målet kom att bli det sista på Söderstadion. Det första målet gjordes av Claes-Håkan Asklund vid invigningsmatchen mellan Landslaget och Stockholms stadslag 20 november 1966.

Hammarbys första tävlingsmatch på arenan spelades 16 april 1967, det blev förlust med 0-2 mot Örebro. Lennart "Nacka" Skoglund – uppvuxen på Katarina Bangata 42 – spelade den säsongen och gjorde sedan sin sista match på Söderstadion mot Örgryte 13 augusti samma år.

Leif Andréé höll avskedstalet – han avslutade med att gå ner på knä och kyssa gräset – till Söderstadion före sista matchen: "Det var här sången föddes på de svenska fotbollsläktarna". Man brukar räkna matchen mot Åtvidabergs FF 27 augusti 1970 som starten för läktarsång i Sverige, då den uppstod på sektion E 2, norra läktaren.

Alla matcher flyttade till nya Tele2 Arena – även kallad Nya Söderstadion – som invigdes 2013. Söderstadion revs 2015.

FAKTA

Söderstadion ritades av Paul Hedqvist, han har bland annat ritat Tranebergsbron, Västerbron, DN-huset, Bromma flygplats och Skatteskrapan. Den byggdes för att ersätta Johanneshovs IP som behövde byggas ut och moderniseras.

582 tävlingsmatcher hann spelas på arenan.

Fotbollsplanen, en gräsplan, hade måtten 105 x 65 meter. En tid spolades den vintertid och det spelades SM-finaler i bandy för både damer och herrar.

Publikrekordet för fotboll är från allsvenska premiären 2004 mot Malmö FF, 15 626 åskådare.

"Det handlar om explosionsbelastning."

NAMN: Rickard Forsén

ÅLDER: Pensionär

BOR: "På andra sidan där borta"

Varför kom du gående här nu?

– Tar lite luft innan jag lägger mig, jag brukar göra det. Jag går runt kvarteret här. Det brukar bli en kort promenad på fem-tio minuter, på dagen brukar jag promenera kanske en timma.

Vad jobbar du med?

– Jag är ju pensionär nu, men jag jobbar lite ibland åt min förra arbetsgivare. Jag jobbade på FOI tidigare – det handlar om explosionsbelastning, tålighet i olika konstruktioner, hur man skyddar sig.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

A-kassan är viktigare än någonsin.

Gå med i dag på
akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa är Sveriges största a-kassa. Hos oss är 750 000 akademiker med för att känna trygghet om det oförutsedda händer. Läs mer på akademikernasakassa.se

Till dig som måste resa – nu är ditt betalkort ett SL-kort

Blippa American Express, Mastercard eller Visa när du ska resa med SL. 38 kronor per resa. Läs mer på sl.se

